

Spis treści

	Str.
Wstęp.....	5
Halina Buk, <i>Rola benchmarkingu w analizie działalności przedsiębiorstwa</i>	7
Janusz Czerny, <i>Przedsiębiorstwo jako system dążący do homeostazy</i> ...	21
Mieczysław Dobija, <i>Rachunkowość pracy jako podstawa gospodarki towarowo-pieniężnej</i>	33
Jerzy Gierusz, <i>Ocena przygotowanego przez IASB i FASB projektu sprawozdania finansowego</i>	49
Waldemar Gos, <i>Organizacja ksiąg rachunkowych na potrzeby sporządzania rachunku przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią</i>	59
Konrad Grabiński, <i>Zarządzanie zyskami jako jeden z kierunków rozwoju pozytywnej teorii rachunkowości</i>	71
Artur Hołda, <i>Perspektywy rozwoju modeli ostrzegających przed upadłością</i>	83
Anna Karmańska, <i>Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)</i>	97
Danuta Krzywda, <i>Aktywa pieniężne przedmiotem prezentacji i ujawniania w sprawozdaniu finansowym</i>	111
Zbigniew Luty, <i>Kierunki zmian sprawozdawczości finansowej</i>	127
Teresa Martyniuk, <i>Sylwetka absolwenta studiów wyższych z zakresu rachunkowości</i>	139
Bronisław Micherda, <i>Prospektywny cel badania sprawozdania finansowego</i>	149
Edward Nowak, <i>Problemy rozwoju strategicznej rachunkowości zarządczej</i>	161
Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak, <i>Koncepcje społecznie odpowiedzialnego gospodarowania i inwestowania szansą rozwoju rachunkowości</i>	175
Kazimierz Sawicki, <i>Komisja nadzoru publicznego i komitety audytu nowymi organami zapewnienia jakości zbadanych sprawozdań finansowych</i>	185

Wanda Skoczylas, <i>Perspektywy rozwoju analizy finansowej organizacji (artykuł dyskusyjny)</i>	195
Irena Sobańska, <i>Aspekty rozwoju rachunku kosztów w praktyce</i>	207
Stanisława T. Surdykowska, <i>Perspektywy rozwoju rachunkowości międzynarodowej</i>	223
Anna Szychta, <i>Współczesne kierunki zainteresowania teorii rachunkowości finansowej w świetle zarysu jej rozwoju</i>	245
Ewa Walińska, <i>Bilans – propozycje nowej formuły sprawozdawczej</i>	267
Joanna Wielgórska-Leszczyńska, <i>Wybrane problemy wyceny składników aktywów i ich ujęcie w sprawozdaniach finansowych banków...</i>	283
Kazimiera Winiarska, <i>Ocena treści kształcenia na kierunku „Finanse i Rachunkowość” w wybranych uczelniach w Polsce</i>	295
Informacja dla Autorów	307

Rola benchmarkingu w analizie działalności przedsiębiorstwa

Halina Buk

Streszczenie

W artykule zaprezentowano ideę benchmarkingu, polegającą na analizie porównawczej osiągnięć przedsiębiorstwa z wzorcowymi osiągnięciami innych przedsiębiorstw. Analizą porównawczą można objąć różne obszary funkcjonowania przedsiębiorstwa, stąd też można mówić o wielu rodzajach benchmarkingu. Zastosowanie wzorcowych rozwiązań daje szansę dla umocnienia pozycji rynkowej i zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstwa. Udowodniono postawione tezy na przykładzie przedsiębiorstw sektora energii elektrycznej.

Summary

The role of benchmarking in performance analysis in the organization

The paper presents the concept of comparative analysis called benchmarking – a process of comparing an organisation's business processes and performance metrics to industry best practices. Application of model solutions as well as monitoring performance and comparing it against the performance of others allows organisations to increase chances for success in the market. There are various forms of benchmarking: generic, functional, internal, strategic, and others, depending on the aspect of activity to be covered by comparative analysis.

Przedsiębiorstwo jako system dążący do homeostazy

Janusz Czerny

Streszczenie

Przedsiębiorstwo, stanowiąc system działający w otoczeniu, dąży do zachowania z nim stanu homeostazy. Zachowanie i przywracanie takiego stanu homeostazy jest jednym z warunków przetrwania i rozwoju każdego przedsiębiorstwa.

Dynamicznie zmieniające się warunki funkcjonowania przedsiębiorstwa, znajdującego się w określonych fazach cyklu życia, pociągają za sobą powstanie sytuacji kryzysowych, stanowiących przyczynę zachwiania równowagi z otoczeniem. Przywrócenie stanu równowagi pociąga za sobą często konieczność przewartościowania celów i zmiany strategii działania. Wzrasta również stopień ryzyka gospodarczego, związany z koniecznością podejmowania decyzji o charakterze nierutynowym.

W celu zabezpieczenia się przed naruszeniem stanu homeostazy lub w razie konieczności jej przywracania, staje się niezbędne podejmowanie określonych decyzji na podstawie informacji generowanej przez system rachunkowości. Rolą rachunkowości w tym kontekście jest dostarczanie informacji dla zdiagnozowania stanu przedsiębiorstwa i podejmowania decyzji zmierzających do przywrócenia homeostazy. Aby rachunkowość mogła wypełnić stawiane przed nią zadania, powinna stać się systemem bardziej aktywnym, co jest widoczne w realizacji jej funkcji stymulacyjnej.

Summary

The enterprise as a system striving for homeostasis

The enterprise, constituting a system functioning in an environment, strives to maintain the state of homeostasis with it. Maintenance and restoration of homeostasis is one of the conditions of the enterprise's survival and development.

Dynamically changed conditions of the efficient enterprise in given phases of its life cycle result in creation of crisis situations which are reasons for upsetting the balance with the environment. Restoration of the balance often leads to redefinition of the objectives and changes in action strategies. The degree of economic risk also increases as it is related to taking non-routine decisions.

It is absolutely essential to take decisions on the basis of information generated by the accounting system to protect against disturbance of the homeostasis state or to restore it. The role of accounting in this context is to provide information indispensable to diagnose the enterprise condition and to take decisions leading to homeostasis restoration. To be able to fulfill its tasks, accounting should evolve into a more active system, capable of realizing its stimulating function.

Rachunkowość pracy jako podstawa gospodarki towarowo-pieniężnej

Mieczysław Dobija

Streszczenie

Rachunkowość i ekonomia mają na poziomie teoretycznym wspólne pojęcia, jak: kapitał, wartość, koszty pracy. Z historycznego punktu widzenia, rachunkowość pracy jest najwcześniejszym wytworem myśli ludzkiej w zakresie nauk ekonomicznych i w niej nadal tkwi duży twórczy, wciąż niewykorzystany potencjał. Realna ekonomia w aspekcie rachunkowości pracy pozwala dostrzec, że pieniądze są należnościami z tytułu pracy, co prowadzi do gruntownych reform obecnego systemu. Teoretyczną podstawę ekonomii pracy stanowi płacowe równanie wymiany, w którym znaczącą zmienną jest wskaźnik produktywności pracy. To nowe spojrzenie pozwala zrozumieć, że praca sama się finansuje, więc nie potrzeba nakładać podatków dla pozyskania pieniędzy na zapłatę za pracę w sektorze publicznym.

Summary

Accounting for labour as a foundation of the money – goods economy

Productive labour is a fundamental element in both economic theory and economic reality. This truth has been present in the economic thought since pre-historic times. Research leads to the conclusion that correct understanding of the money – goods economy requires the abstract concept of money seen as wage or salary receivables. The money goods – economy set into motion two real streams; one involves a flow of products, the second is determined by the costs of labour, that is to say the receivables from compensations. This way of reasoning leads to formulating the wage theory of equation. It allows for solution of the basic problems, such as money unit stability and the size of credit in the given economy. The paper provides a framework for the necessary reform.

Ocena przygotowanego przez IASB i FASB projektu sprawozdania finansowego

Jerzy Gierusz

Streszczenie

W artykule przedstawiono podstawowe założenia projektu sprawozdania finansowego przygotowanego przez IASB i FASB, a także wady i zalety sformułowanych rozwiązań.

Do zalet zaliczono między innymi:

- 1) fakt wspólnego opracowania koncepcji przez obie Rady,
- 2) duże znaczenie omawianego projektu dla podniesienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego,
- 3) spójność na poziomie każdego wiersza, jako podstawową cechę sprawozdania,
- 4) wprowadzenie obowiązku ujawniania wyniku całościowego.

Wątpliwości natomiast budzą zwłaszcza:

- 1) trudności z podziałem aktywów i zobowiązań, kosztów i przychodów oraz wpływów i wydatków pomiędzy wyróżnione sekcje i kategorie,
- 2) brak rozstrzygnięć co do sprawozdań skonsolidowanych,
- 3) znaczne koszty wdrożenia proponowanej koncepcji.

Summary

Evaluation of the IASB/FASB project for the new format of financial statements

The article presents key assumptions of the project for the new format of financial statements prepared by IASB and FASB, followed by discussion of advantages and disadvantages of the proposed solutions.

The advantages include the following:

- 1) the very fact that the two boards worked jointly on this project,
- 2) enhancing security in the international trade,
- 3) consistency at the level of each line of each component of financial statements,
- 4) obligation to disclose comprehensive income.

The disadvantages include the following:

- 1) difficulty in dividing assets, liabilities, incomes, expenses, inflows and outflows between various sections and categories,
- 2) no guidelines on consolidated financial statements,
- 3) significant implementation costs of the new solutions.

Organizacja ksiąg rachunkowych na potrzeby sporządzania rachunku przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią

Waldemar Gos

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest określenie zasad organizacji ksiąg rachunkowych, a w szczególności dziennika oraz księgi głównej i ksiąg pomocniczych, dla potrzeb sporządzania rachunku przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią. W opracowaniu stawia się tezę, że prawidłowe sporządzenie rachunku przepływów pieniężnych wymaga rozwinięcia kont wpływów i wydatków lub kodowania zdarzeń gospodarczych ujmowanych w dzienniku według rodzaju wpływów i wydatków.

Summary

Organization of books of accounts for purposes of preparing the statement of cash flows using the direct method

The purpose of the article is to formulate the rules of organization of books of accounts, especially the book of prime entry, the general ledger and subsidiary ledgers, for purposes of preparing the statement of cash flows using the direct method. The following thesis is advanced in the study: correct drawing up of the statement of cash flows requires developing the accounts of cash receipts and payments or coding economic transactions recorded in the book of prime entry by the type of receipts and payments.

Zarządzanie zyskami jako jeden z kierunków rozwoju pozytywnej teorii rachunkowości

Konrad Grabiński

Streszczenie

Artykuł prezentuje pojęcia i badania dotyczące zarządzania zyskami w sprawozdawczości finansowej. Zarządzanie zyskami zostało zaliczone do pozytywnej teorii rachunkowości i przedstawione na tle celów i cech jakościowych sprawozdań finansowych. Określono również najczęściej stosowane kategorie sprawozdawcze stanowiące przedmiot zarządzania zyskami. Została też postawiona hipoteza badawcza: czy bardziej restrykcyjne regulacje sprawozdawczości finansowej są w stanie ograniczyć zjawisko zarządzania zyskami.

W głównej części artykułu przytoczono stosowane w literaturze przedmiotu definicje zarządzania zyskami oraz dylematy w rozumieniu tego pojęcia. Zaprezentowano trzy podejścia do zarządzania zyskami: białe (pozytywne), szare (neutralne) i czarne (negatywne).

W ostatniej części artykułu podano kierunki badań nad zarządzaniem zyskami, m.in. z punktu widzenia restrykcyjności regulacji rachunkowości oraz jakości sprawozdań finansowych. Hipoteza badawcza nie została zweryfikowana pozytywnie.

Summary

Earnings management as a direction in positive accounting theory development

The aim of this article is to present the concept of earnings management as well as provide a review of research on earnings management in financial reporting. Key accounting metrics which are the subject of earnings management have been listed. In the main part of the article an attempt to clarify the notion of earnings management has been undertaken and three approaches to this problem have been presented: white (positive), gray (neutral) and black (negative).

Additionally, the results of selected research on earnings management have been described, especially in relation to the restrictiveness of accounting regulations and the quality of financial statements.

Perspektywy rozwoju modeli ostrzegających przed upadłością

Artur Hołda

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiono podstawowe uwarunkowania dotyczące budowy modeli ostrzegających przed upadłością, co pozwala weryfikować perspektywy rozwojowe tego typu analiz. Jak wykazano, liczba upadających przedsiębiorstw jest odwrotnie proporcjonalna do dynamiki PKB i obecnie należy się spodziewać wzrostu liczby przedsiębiorstw zagrożonych upadłością. Wskazano również na sensowność budowy modeli branżowych, zastrzegając równocześnie, iż trudno oczekiwać znaczącej poprawy mocy prognostycznych względem modeli wielobranżowych. Analizując możliwości rozwojowych modeli ostrzegających przed upadłością należy rozważyć wykorzystanie w budowie zmienności wskaźników finansowych, a nie tylko samych ich wartości, jak również zastosowanie w szerszym zakresie wskaźników zawierających w swoim składzie miary odwołujące się do przepływów pieniężnych.

Summary

Prospects for development of models warning about bankruptcy

This contribution attempts to identify main factors to be taken into account and conditions to be fulfilled in work on constructing models warning about bankruptcy, which will help to verify development prospects of this type of analysis. The study shows how the number of enterprises going bankrupt is inversely proportional to the dynamics of GDP, and that at present the number of enterprises threatened with bankruptcy can be expected to grow. It also advocates development of industry-specific models, pointing out at the same time that significant improvement in prognostic potential of general purpose (multi-industry) models is not likely to occur. In considering future development of models warning about bankruptcy it is important to realize that not only financial indicators should be taken into account in their construction but also the changeability of these indicators. It also is necessary to make greater use of indicators relating to cash flows.

Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)

Anna Karmańska

Streszczenie

W artykule przedstawia się twierdzenie, że etyka jest wpisana w każdy wymiar polityki rachunkowości, ale różni się w zależności od tego wymiaru i przez to sama staje się wielowymiarowa. Efektem rozważań jest prezentacja uporządkowania relacji między nauką i praktyką rachunkowości, zestawionego w postaci trójwymiarowej wizji: rzeczywistości gospodarczej, praktyki rachunkowości i nauki rachunkowości.

Problem etyki w rachunkowości jest w tę wizję wpisany jako jednocześnie element praktyki rachunkowości i przedmiot poznania przez naukę rachunkowości.

Summary

Multidimensional accounting policy and ethics related to it (a discussion paper)

The article proposes a thesis that ethics is present in every aspect of accounting policy but differs according to this aspect and thus becomes multidimensional itself. Analysis of this question has led to redefinition of relations between accounting theory and practice, which is presented in this article in the form of a three-dimensional vision: economic reality, accounting practice and accounting theory.

The question of ethics is part of this vision as an element of accounting practice and the subject of scientific investigation.

Aktywa pieniężne przedmiotem prezentacji i ujawniania w sprawozdaniu finansowym

Danuta Krzywdą

Streszczenie

W polskiej praktyce sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych występuje rozbieżność między informacją o zmianie stanu środków pieniężnych wynikającej z bilansu oraz informacją o tej zmianie prezentowaną w rachunku przepływów pieniężnych.

W referacie przedstawiono próbę wyjaśnienia przyczyn tej rozbieżności oraz zaproponowano zmiany w celu jej usunięcia – w granicach obowiązującego prawa. Propozycja sprowadza się do rozszerzenia polityki rachunkowości na prezentację i ujawnianie informacji i o aktywach pieniężnych w bilansie jednostki.

Summary

Presentation and disclosure of monetary assets in financial statements

In the preparation and presentation of financial statements in accordance with Polish practice there appear differences between the information concerning changes in monetary assets as shown in the balance sheet and information about these changes as disclosed in the cash flow statement.

This paper discusses these differences and proposes changes intended to eliminate them, within the limits set by legal regulations. The proposed solution postulates expanding the scope of accounting policy choice to include the presentation and disclosure of information about monetary assets in the balance sheet of the entity.

Kierunki zmian sprawozdawczości finansowej

Zbigniew Luty

Streszczenie

W artykule wskazano na możliwe kierunki zmian w sprawozdawczości finansowej w najbliższych latach. Wymieńmy najważniejsze:

- 1) baza jest informacja oparta na dokumentacji księgowej w ujęciu historycznym,
- 2) sprawozdania celowe (dedykowane),
- 3) informacja finansowa jako towar na specyficznym rynku sprawozdań,
- 4) prawo bilansowe tworzone z minimalnym wpływem lobbingu inwestorów.

Summary

Directions of changes in financial reporting

The paper identifies major directions of changes in financial reporting that are likely to take place in the nearest future. They are as follows:

- 1) information mainly based on historical accounting evidence,
- 2) special purpose, targeted financial statements,
- 3) financial information as a commodity on the specific statements market,
- 4) accounting law developed with minimum influence from the investors lobby.

Sylwetka absolwenta studiów wyższych z zakresu rachunkowości

Teresa Martyniuk

Streszczenie

Wprowadzenie w Polsce, zgodnie z procesem Bolońskim przyjętym w Europie, trzech poziomów kształcenia, tj. studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich, powoduje konieczność określenia, jakie umiejętności powinni posiadać absolwenci poszczególnych poziomów kształcenia. Artykuł jest głosem w toczącej się dyskusji nad sylwetką absolwenta kierunku Finanse i Rachunkowość, specjalności Rachunkowość, dla studiów licencjackich i magisterskich. Przedstawiono propozycje ścieżek kształcenia specjalistów z zakresu rachunkowości, połączone z zaleceniami Międzynarodowych Standardów Edukacyjnych oraz proponowaną przez Zarząd Główny SKwP w Polsce certyfikacją zawodu.

Summary

Profile of the graduate of BA and MA degree courses in accounting

Implementation in Poland of the three-degree system of studies (bachelor, master, doctorate), in accordance with the Bologna Process adopted in Europe, has made it necessary to define the skills to be acquired by the graduates of each of the degree programs in accounting.

The article contributes to the discussion about the profile of the Finance and Accounting bachelor and master program graduate. The author presents proposals for the learning process in accounting specialization on the bachelor and master degree studies in conformity with the International Education Standards and certification requirements proposed by the Polish professional organization of accountants (SKwP).

Prospektywny cel badania sprawozdania finansowego

Bronisław Micherda

Streszczenie

Problem wiarygodności sprawozdania finansowego oraz ocen i opinii z nim związanych odnosi się do trzech dziedzin: rachunkowości, analizy finansowej oraz badania sprawozdania finansowego. Szczególne znaczenie ma właściwe określenie celu badania sprawozdania finansowego i jego uwarunkowania. Aktualnie biegły rewident powinien dokonać oceny nie tylko rozliczenia jednostki z otoczeniem, ale również podejmowanych przez nią decyzji, co przejawia się w możliwości kontynuacji działalności jednostki.

Nakreślony cel badania sprawozdania finansowego stawia wyższe wymogi kompetencyjne biegłym rewidentom. Szczególne znaczenie ma konieczność uświadomienia i szerszego wykorzystania analizy finansowej i planowania finansowego. Postulat modyfikacji regulacji prawnych celu badania sprawozdania finansowego zbiega się w czasie z ogłoszeniem Międzynarodowych Standardów Edukacyjnych IFAC, akcentujących kompetencje i etykę zawodowych księgowych.

Summary

The prospective aim of financial statements audit

The problem of financial statements credibility as well as assessments and opinions based on it is related to three fields of interests: accounting, financial analysis and financial audit. The proper determination of financial audit objective and its conditions are particularly important. At present, the auditor should not only assess an entity's relations with its environment but also its decisions, which is reflected in the ability to continue functioning as a business entity.

The above presented aim of financial statements audit imposes higher requirements on external auditors. It is particularly important to realize the importance of financial analysis and planning and to use it to a greater extent. The postulate to review legal regulations relating to audit objective coincides in time with the IFAC's International Education Standards, which stress the competence and ethical aspects of the accounting profession.

Problemy rozwoju strategicznej rachunkowości zarządczej

Edward Nowak

Streszczenie

W artykule przedstawiono rolę rachunkowości zarządczej w procesie strategicznego zarządzania przedsiębiorstwem. Zwrócono uwagę na ograniczone możliwości tradycyjnej rachunkowości zarządczej w aktualnych warunkach prowadzenia działalności. Na tym tle wskazano na problemy doskonalenia rachunkowości zarządczej w celu jej przystosowania do wymagań zarządzania strategicznego.

Obszary rozwoju rachunkowości zarządczej zostały określone na tle głównych aktywności zarządzania. Wskazano na ukierunkowanie rachunkowości zarządczej na strategię przedsiębiorstwa. Szczególną uwagę zwrócono na zarządzanie kosztami zorientowane na strategię.

Summary

Issues in the development of strategic management accounting

The paper discusses the role of management accounting in the process of strategic management in the enterprise. First, it points out the limited potential of traditional management accounting in the current conditions of conducting business activity. Against this background the question of reorientation of management accounting to adjust it to contemporary strategic management requirements is explored.

The direction of management accounting development is discussed in the context of the main managerial activities. Special attention is devoted to strategically oriented cost management and to integrated performance management.

Koncepcje społecznie odpowiedzialnego gospodarowania i inwestowania szansą rozwoju rachunkowości

Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak

Streszczenie

Społeczna odpowiedzialność biznesu stanowi szeroką koncepcję uwzględniania przez podmioty gospodarcze wymogów etyki, potrzeb społecznych i ekologicznych. Z idei odpowiedzialności przedsiębiorstw przed społeczeństwem wykształciły się idee pochodne, tj. zarządzanie zgodne z otoczeniem naturalnym i społecznym, określane skrótem ESG (*Environment Social Governance*) oraz społecznie odpowiedzialne

inwestowanie (*Social Responsibility Investment*), określane skrótem SRI, które bardziej szczegółowo i konkretnie definiują zadania stojące przed przedsiębiorcami, menedżerami i inwestorami deklarującymi się jako jednostki społecznie odpowiedzialne wobec szerokiego grona interesariuszy.

Rachunkowość jako rozbudowany system pomiaru ekonomicznego, a zarazem system informacyjno-kontrolny i sprawozdawczy, stwarza udokumentowaną podstawę rozrachunku (wewnętrznego i zewnętrznego) z tytułu odpowiedzialności podmiotów gospodarczych za efektywność i społeczno-ekonomiczną racjonalność gospodarowania.

Summary

Corporate Social Responsibility, Environmental Social Governance and Social Responsibility Investment as a chance for accounting

Corporate Social Responsibility (CSR) is a general idea according to which businesses should comply with the requirements of ethics, social needs and ecology. The idea that businesses are answerable to society gave rise to the ancillary concepts of Environmental Social Governance (ESG) and Social Responsibility Investment (SRI), which provide a more concrete specification of the tasks of businesspeople, managers and investors who declare themselves socially responsible to large groups of stakeholders.

Accounting, being a comprehensive system of economic measurement, information, control and reporting, provides a well-documented basis for internal and external accountability of businesses in respect of the effectiveness and social-economic rationality of their business activities.

Komisja nadzoru publicznego i komitety audytu nowymi organami zapewnienia jakości zbadanych sprawozdań finansowych

Kazimierz Sawicki

Streszczenie

Artykuł przedstawia zmiany w zakresie audytingu, wprowadzone w Polsce na podstawie Dyrektywy 2006/43/WE, których celem jest zapewnienie wysokiej jakości usług świadczonych przez biegłych rewidentów oraz rzetelność i wiarygodność sprawozdań finansowych. Osiągnięcie tego celu powinno ułatwić ustanowienie niezależnego organu nadzoru publicznego i powołanie komitetów audytu w jednostkach zainteresowania publicznego. Artykuł zawiera również próbę oceny skuteczności i efektywności nowych rozwiązań prawno-organizacyjnych, w wysokim stopniu opartych na stosowanych w USA.

Summary

Public Supervision Committee and audit committees as new bodies ensuring the quality of examined financial statements

The paper presents changes in the area of auditing, introduced in Poland in accordance with Directive 2006/43/EC. The changes are intended to ensure high quality of services provided by statutory auditors as well as reliability and credibility of financial statements. Achievement of this aim should be easier thanks to introducing an independent body of public supervision and establishment of audit committees in entities of public interest. The article also undertakes assessment of the efficiency and effectiveness of the new legal and organizational solutions, largely based on the solutions used in the United States.

Perspektywy rozwoju analizy finansowej organizacji (artykuł dyskusyjny)

Wanda Skoczylas

Streszczenie

Perspektywy rozwoju analizy finansowej odniesiono do form organizacji oraz przedmiotu, zakresu i założeń metodycznych analiz finansowych. Wykazano, że rozwój gospodarki rynkowej powoduje potrzebę wypracowania nowych założeń metodycznych lub modyfikację istniejących także dla innych form organizacji niż przedsiębiorstwa, banki i ubezpieczyciele. W przedsiębiorstwach perspektywy rozwoju analiz finansowych wyznaczają obecnie zarządzanie wartością przedsiębiorstwa, które wymaga oprócz operacyjnej, także strategicznej analizy finansowej w powiązaniu z oceną przedsiębiorstwa na rynku kapitałowym.

Do istotnych czynników określających perspektywy rozwoju analiz finansowych zaliczono też dostępność i szczegółowość informacji. Wskazano również na możliwość likwidacji rozbieżności zakresu i przedmiotu analiz zewnętrznych i wewnętrznych, ale tylko w dużych spółkach.

Summary

Future development of financial analysis in organizations (a discussion paper)

The development prospects of financial analysis are discussed in the context of organization forms as well as the subject, scope and methodical assumptions of financial analysis in an enterprise. It has been shown that the development of market economy has created the need for elaboration of new methodological foundations or modification of the existing ones, also for other forms of organization than enterprises, banks and insurers. In the case of enterprises financial analysis development

prospects are today determined by the management of enterprise value, which requires strategic as well as operating financial analysis supplemented by an enterprise's rating on the capital market.

Other important factors defining future development of financial analysis include accessibility of information and its level of detail. It has also been shown that it is possible to eliminate the divergence between the scope and subject of external and internal analysis, but only in large companies.

Aspekty rozwoju rachunku kosztów w praktyce

Irena Sobańska

Streszczenie

W artykule, na tle zarysu nowych metod i koncepcji rachunku kosztów, takich jak ABC, TDABC, rachunek przerobu, system rachunków w szczupłej rachunkowości i rachunek kosztów krańcowych zorientowany na procesy, zostały przedstawione trzy aspekty rozwoju rachunku kosztów w praktyce światowej. Objąsniiono aspekty: metodologiczny, globalny i asymetria systemu rachunkowości, które ostro zarysowały się w USA, ale występują również w innych krajach, w tym w krajach UE.

Summary

Some aspects of cost accounting practice development

This paper provides an overview of advanced cost accounting methods and concepts, such as ABC, TDABC, throughput costing, lean accounting and process-oriented marginal costing, and uses it as a background for discussing three aspects of cost accounting development in world practice: the methodological aspect, the global perspective and the problem of asymmetry in the accountancy profession, particularly acute in the U.S., but also visible in other countries, including the European Union countries.

Perspektywy rozwoju rachunkowości międzynarodowej

Stanisława T. Surdykowska

Streszczenie

Jednym z najbardziej niepokojących zjawisk, obserwowanych w procesie przygotowywania sprawozdań finansowych, jest stale rosnąca tendencja do posługiwania się wąsko zdefiniowanymi regułami tego pomiaru, niekoniecznie uwzględniającymi istotę mierzonych kategorii. Organy ustalające standardy podejmują próby związane ze

spełnieniem tych oczekiwań, lecz nie ma i nigdy nie będzie możliwości ustalania tak szczegółowych reguł, które mogłyby zostać wykorzystane w każdym pojedynczym elemencie pomiaru, o którym mowa. Ponadto istnieje wiele przykładów, które potwierdzają, że bardziej szczegółowe reguły, w porównaniu do raczej ogólnej zasady dotyczącej tego samego przedmiotu pomiaru, nie wyeliminowały, a nawet nie zmniejszyły możliwości zarówno nieświadomych, jak i celowych/przestępczych zniekształceń tego pomiaru.

Wynika z tego konieczność krytycznego spojrzenia na standardy, które niezależnie od ich szczegółowości, tworzą iluzję precyzji w pomiarze dokonywanym w rachunkowości, podczas gdy w swojej istocie pomiar ten jest zdeterminowany przez subiektywne wybory osób w nim uczestniczących. W tym kontekście pojawia się pytanie, czy aby te szczegółowe reguły pomiaru nie zwiększyły skłonności do nadużyć, zamiast je ograniczać. Pytania te są stawiane szczególnie często w przypadku pojawiających się z coraz większą częstotliwością kryzysów finansowych.

Jednocześnie IASB będąc w przyszłości globalną instytucją ustalającą standardy zakłada, że modyfikowane i ustalane przez nią standardy będą interpretowane zgodnie z „duchem”, a nie, jak dotychczas – zgodnie z „literą prawa”. Przedmiotem rozważań zawartych w referacie są sprzeczności i dylematy związane z takim stanowiskiem IASB.

Summary

The future of international accounting

One of the most disturbing features observed among producers of financial reports is a growing tendency to focus on conforming to narrowly defined measurement rules that do not necessarily reflect the economic substance of transactions. Standard setters try to respond to those needs, but it is not possible (and never will be) to create detailed rules which could be reliably used in each element of accounting measurement.

This narrow focus has arisen as a result of imposing comparability as a primary objective and the perception that managers take maximum liberty to exploit information asymmetries. There is a growing number of examples where more detailed rules – as opposed to a broader rule that has the same basic requirements – have not eliminated or even reduced the opportunity for abuse. It is time to face the unpleasant truth about accounting standards. The evidence further suggests that detailed rules have created an illusion of precision in accounting measurements, while in fact subjective choices still have to be made. In this context the question arises whether such detailed measurement rules have exacerbated litigation rather than reduced it, as financial crises seem to indicate.

At the same time standard setters – first of all the IASB – hope that today's mood of financial conservatism will allow them to tighten up accounting standards and create Global Financial Reporting Standards to be used worldwide. In this paper some contradictions and dilemmas connected with such an approach are being discussed.

Współczesne kierunki zainteresowania teorii rachunkowości finansowej w świetle zarysu jej rozwoju

Anna Szychta

Streszczenie

W końcu pierwszej dekady XXI w. rachunkowość ma wielowiekową historię rozwoju praktyki, a także stosunkowo bogaty dorobek naukowy w postaci teorii o różnym zakresie i stopniu szczegółowości, powstałych w wyniku zarówno badań dedukcyjnych, jak i empirycznych. W ostatnich kilku dekadach, wraz z procesami globalizacji, przemianami w sferze gospodarki i społeczeństwa, zwłaszcza w procesach i metodach zarządzania oraz w technologii przetwarzania i komunikowania informacji, rozszerza się dziedzina przedmiotowa nauki rachunkowości, na którą składają się badania prowadzone w powiązaniu z praktyką rachunkowości oraz wyniki tych badań w formie teorii o różnym charakterze, zakresie i przedmiocie odniesienia.

Celem artykułu jest próba zidentyfikowania głównych kierunków i problemów zainteresowania teorii rachunkowości finansowej w pierwszej dekadzie XXI wieku w świetle zarysu kształtowania się nurtów badawczych w tym zakresie rachunkowości w przeszłości. Ograniczona objętość artykułu pozwoliła uwzględnić tylko najważniejsze – zdaniem autorki – aspekty rozwoju teorii rachunkowości finansowej oraz nazwiska jedynie przedstawicieli prezentowanych nurtów. Niniejsze opracowanie stanowi syntezę prowadzonych przez autorkę studiów zagranicznej i polskiej literatury przedmiotu. Zawiera ono rozważania dotyczące istoty i dwóch typów teorii rachunkowości (normatywnych i deskryptywnych), teorii rachunkowości finansowej w ujęciu retrospektywnym, współczesnych wyzwań i problemów teorii rachunkowości finansowej oraz krytycznych ocen rachunkowości jako nauki.

Summary

Current trends in financial accounting theory in the context of its historical development

At the beginning of the 21st century accounting has a centuries-long history of evolution in the area of practical application as well as considerable scientific achievements in the form of theories, varying in scope and degree of generality, developed as a result of deductive and empirical research. The accelerating globalisation and socio-economic changes that have been taking place during the past few decades, especially in the field of management and information and communication technology, have entailed a widening of the scope of accounting science, which encompasses examination of accounting practice and results of this research in the form of theory.

The aim of this contribution is to present chief directions and issues in financial accounting theory in the first decade of the 21st century against the background of the past development of this field of study. Due to space constraints only main repre-

sentatives of the trends described in the paper have been named and only those aspects of financial accounting evolution have been addressed which the authors considers the most important. Based on the author's studies in Polish and foreign literature of the subject, the paper discusses the nature and two types of accounting theories (normative and descriptive), ex post financial accounting theories, contemporary challenges in financial accounting theory and critique of accounting as a science.

Bilans – propozycje nowej formuły sprawozdawczej

Ewa Walińska

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest poświęcony rozważaniom na temat nowej formuły bilansu, obecnie szeroko dyskutowanej w środowisku rachunkowców. Zaprezentowano w nim bilans w trzech formach – obowiązującej obecnie według MSR 1, proponowanej przez IASB/FASB, oraz autorskiej, stanowiącej modyfikację propozycji IASB/FASB. Podjęto próbę analizy wszystkich propozycji i odpowiedzi na pytanie, czy i na ile zmiana struktury bilansu, polegająca na przyporządkowaniu aktywów/zobowiązań i kapitału własnego do rodzajów działalności, zwiększa jego przejrzystość. W artykule wykorzystano studia literaturowe oraz analizy bilansów polskich spółek publicznych w latach 2006–2008.

Summary

Balance sheet – proposals for a new reporting formula

This article offers reflections on the new formula of the balance sheet, now widely discussed by the accounting community. Three variants of the balance sheet are presented: the one currently in force under IAS No. 1, the version proposed by the IASB /FASB and the formula proposed by the author, which is a modification of the IASB/FASB proposal. Attempt was made to study all the proposals and to answer the question whether and to what extent the change in the balance sheet structure consisting in classification of assets/liabilities and equity according to type of activity will contribute to enhancing its transparency. The article makes use of literature studies and analysis of balance sheets of Polish public companies published in 2006–2008.

Wybrane problemy wyceny składników aktywów i ich ujęcie w sprawozdaniach finansowych banków

Joanna Wielgórska-Leszczyńska

Streszczenie

Rachunkowość udostępnia szczegółową i wszechstronną informację o działalności banku. Dla odbiorców najważniejsze są dane o należnościach i depozytach, gdyż one decydują o kondycji finansowej i płynności banku. Z analizy sprawozdań finansowych dwunastu banków, których akcje są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, wynika że nie zawsze są ujawniane wystarczające dane o polityce rachunkowości i zbyt mało miejsca poświęca się należnościom od klientów, które stanowią od 30% do 86,8% aktywów. Także nie wskazuje się na fakt, że tylko od 5% do 13,4% aktywów jest finansowanych kapitałami własnymi. Badanie pokazało rozbieżności między bankami w zakresie ujawniania informacji, zastosowanych metod wyceny, prezentacji danych w raportach finansowych pod względem ilości i jakości.

W najbliższych latach rachunkowość w bankach będzie zmieniała się i rozwijała wraz ze zmianami, jakie są wprowadzane w systemie bankowym. Rozwój ten powinien też iść w kierunku lepszej prezentacji tych składników, które mają zasadniczy wpływ na kondycję i bezpieczeństwo banku. Udostępniane dane powinny być wiarygodne, porównywalne i aktualne oraz podane w sposób syntetyczny (skoncentrowany).

Summary

Selected problems in assets measurement and disclosure in financial statements of banks

Accounting provides a broad range of detailed information about bank's activities. Data concerning receivables and deposits are the most important for the users of financial statements as they determine the bank's financial position and liquidity. Analysis of financial statements of 12 banks quoted on Warsaw Stock Exchange shows that they do not always present sufficient data concerning accounting policies and receivables from clients (which constitute from 30% up to 86.8% of their assets). The fact that only from 5% to 13.4% of assets are financed by owners' equity is not disclosed, either. The research showed differences between banks in the scope of information disclosed, methods of valuation used, and quality of data presented in financial reports.

In the nearest future accounting for banks will be changing and developing together with changes introduced in the bank system. Nevertheless, this development should follow the direction of better presentation of the information that have essential influence on the bank's condition and security. Data should be reliable, comparable, up-to-date, and presented in a concise way.

Ocena treści kształcenia na kierunku „Finanse i Rachunkowość” w wybranych uczelniach w Polsce

Kazimiera Winiarska

Streszczenie

Funkcjonujący od czterech lat kierunek „Finanse i Rachunkowość” powstał z przekształcenia kierunku „Finanse i Bankowość”. Nie uwzględniając oczekiwań przyszłych kadr dla rachunkowości, skopiowano dla nowego kierunku programy kształcenia, które były odpowiednie dla kierunku „Finanse i Bankowość”. Przewaga zajęć z finansów daje się wyraźnie zauważyć.

Dla oceny realizowanych programów nauczania studiów stacjonarnych wybrano sześć uczelni ekonomicznych. Na I stopniu studiów przedmioty są bardzo zbliżone, natomiast na II stopniu studiów zauważa się dużą różnorodność, kształtowaną specjalnością kadry nauczającej.

W ocenie studentów studia są zbyt teoretyczne. Wskazane jest zwiększenie liczby godzin na zajęcia praktyczne z rachunkowości, wyrównując obciążenia godzinowe z finansami.

Summary

Evaluation of the „Finance and Accounting” programme in selected universities in Poland

The new line of study – „Finance and Accounting” – was introduced four years ago on the basis of the previous programme – „Finance and Banking”. Major curricula are the same as those suitable for „Finance and Banking”; they were copied without taking into account the expectations of the future accounting professionals.

The finance subjects dominate in the curriculum. For the purpose of the full-time studies curricula evaluation, six universities were chosen. At the first level of studies the subjects are similar. However, at the second degree studies there is a great variety of subjects, reflecting the staff professional specialization.

In the opinion of students the studies are too theoretical. There is a need to increase the number of hours of practical classes in accounting, so as to balance the curricula with finance subjects.